Täysistunto

Keskiviikko 13.4.2016 klo 13.59—15.58

13. Hallituksen esitys eduskunnalle alusten painolastivesien käsittelyä koskevan kansainvälisen yleissopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, merenkulun ympäristönsuojelulain sekä alusturvallisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2015 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 6/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 6/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.45 **Mikko Alatalo kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alusten painovesilastien käsittelyä koskevalla kansainvälisellä yleissopimuksella pyritään estämään vieraslajien leviäminen vesistöihin, joihin ne eivät kuulu. Sopimus on tärkeä, koska vieraslajit voivat syrjäyttää olemassa olevassa vesistössä alkuperäiset lajit ja johtaa luonnon epätasapainoon ja myös suuriin taloudellisiin menetyksiin. Tästähän on myös ympäristövaliokunta lausunut, ja he ovat tämän muutoksen takana.

Valiokunta pitää yleissopimuksen tavoitteita kannatettavina mutta näkee myös joitakin ongelmia tässä yleissopimuksessa. Sopimuksen toimenpiteet eivät aina ole kaikilta osin perusteltuja, ja niillä lisätään kuitenkin merenkulun kustannuksia, eikä joidenkin asiantuntijoiden mielestä kaikki laitteisto toimi moitteettomasti. Tosin tuossa juuri eilen oli lehdistössä kirjoitus siitä, että esimerkiksi Wärtsilä kertoo, että vieraslajit saadaan pois painolastivesistä myös Suomen oloissa. Suomen Varustamot ry:n toimitusjohtaja Olof Widén oli tätä epäillyt, ja Wärtsilä väittää, että heillä on kyllä sellainen laitteisto, joka on sertifioitu toimimaan myös kylmässä ja pakkasessa sekä sameissa ja vähäsuolaisissa vesissä.

Painolastivesien puhdistuslaitteistoja maailmalla tekee noin 60 yritystä. On esitetty kritiikkiä, että ne on hyväksytty testiolosuhteissa mutta ei käytännössä. Mutta kuitenkin nyt on myös tällaista informaatiota, että sen pitäisi toimia. Tämä jäätymisongelma koskee painolastitankkien putkistoja ylipäänsä. Nehän ovat kalliita laitteita, 100 000 eurosta noin 1 miljoonaan euroon. Tietysti ymmärrän erittäin hyvin myös tämän varustamojen huolen tästä asiasta. Joka tapauksessa asia on suuri myös ihan luonnontieteelliseltä kannalta: Itämeren olosuhteet, veden sameus, vähäsuolaisuus, matala lämpötila talviaikaan saattavat vähentää tätä painolastivesikäsittelylaitteiston suorituskykyä, ja tämä on suuri huolenaihe.

Kustannusvaikutukset hallituksen esityksen mukaan painolastivesien käsittelylaitteiden investointiin olisivat noin 150 miljoonaa euroa Suomeen suuntautuvassa laivaliikenteessä.

Kun ottaa huomioon, että tässä on ollut nyt takana rikkidirektiiviä, on typpidirektiiviä ja muitakin rasitteita, niin totta kai on ymmärrettävää, että myös liikennekenttä on tästä hieman huolissaan. Tästä syntyy käyttökustannuksia ja hallinnollisia kustannuksia. On huomioitava, että osa näistä aluksista palvelee myös muiden maiden liikennettä. Tästä syntyy kuitenkin rasite suomalaiselle merenkululle ja vientiteollisuudelle. On tärkeää, että yleissopimus on globaalisti tasavertainen, mutta asiantuntijakuulemisessa kokonaiskustannusta on todella pidetty suurena ja katsottu, että kustannuksen minimoimiseksi tulisi varmistua, että käsittelylaitteet todella toimivat.

IMO on julistanut Itämeren erityisen herkäksi merialueeksi, ja valiokunta pitääkin tärkeänä, että yleissopimuksen voimaan saattamisella voidaan varmistaa Itämeren suojelu. Tämä koskee tietysti myös niitä kolmansia maita, jotka Itämeren äärellä ovat. Lähimerenkulussa ongelmana on se, että satamat sijaitsevat lähellä toisiaan, ja niissä lajisto ei poikkea kovin paljon. Näin esimerkiksi Virosta Suomeen matkattaessa välimatkat ovat lyhyempiä kuin Haminasta Kemiin. Ruotsissa länsirannikolta itärannikolle liikennöitäessä on myös kyse kotimaan liikenteestä, vaikka kyse on aivan erityyppisistä meristä. Eli tämä ei ole yksinkertainen asia. Vesistöt myös vaihtelevat.

Lisäksi vielä lopuksi Suomen sisävesistöistä. Erityisesti Saimaa — mukaan lukien Saimaan kanava, jonne on kansainvälistä merenkulkua — on erityisen herkkä ja arvokas alue. Tietysti olisi toivottavaa myös, että laivojen veden mukana ei tule sitten näitä vieraita eliöitä. — Kiitos.

15.50 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Meillä on tärkeää miettiä, miten voisimme vaikuttaa meriliikenteen kustannuksiin. Meillä ovat meriliikennettämme rasittamassa työn alla nitraattidirektiiviasiat, typpioksidiasiat, SECA- ja NECA-asiat ja nytten tämä painolastivesiasia. Kaikki nämä aiheuttavat meidän meriliikenteellemme lisää kustannuksia. Tosin meidän on otettava huomioon, että Suomi ei ole yksin ja näitä kustannuksia tulee muillekin valtioille. Mutta Suomelle tämä on erityisen hankala ja vaikea asia, koska Suomen vientiliikenne on täysin kiinni meriliikenteestä ja sen toiminnasta. Nämä kolme asiaa, jotka mainitsin, käytännössä joudutaan nytten Suomessa hyväksymään ja sen mukaisesti toimimaan, ja meidän täytyy miettiä, millä tavalla me voisimme kuitenkin auttaa meidän meriliikennettämme, että meidän vientitoimintamme olisi kannattavaa jatkossakin ja meidän työllistäminen ja työpaikat Suomessa voitaisiin turvata.

Tämä painolastivesiesitys on sinällään erittäin hyvä, kunhan me vain saisimme ne laitteet myöskin toimimaan. Kävimme valiokunnassa keskustelua siitä, riittääkö se, että toimitaan säännösten mukaisesti, vai onko todella tärkeää, että myöskin nämä säännösten mukaiset laitteet toimisivat, ja kyllä sekä ympäristövaliokunnassa että liikenne- ja viestintävaliokunnassa, joissa molemmissa olen, jäsenet pitävät tärkeänä sitä asiaa, että olisi hyvä, että myöskin toimivat, sillä ei ole todellakaan tarkoituksenmukaista, (Puhemies koputtaa) että meille tulisi mitään ylimääräisiä eliöstöjä tänne meidän vesistöömme.

15.52 **Katja Taimela sd:** Arvoisa herra puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunnan varapuheenjohtaja esitteli tämän mietinnön aika hyvästi, mitä ollaan liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsitelty. Itse kuulun myös ympäristövaliokuntaan, ja ympäristövaliokunta oli lausuntovaliokuntana tässä esityksessä, ja siksi ihan muutama sananen.

Elikkä tosissaan tällä kansainvälisellä yleissopimuksella pyritään estämään vieraslajien leviäminen vesistöihin, joihin ne eivät kuulu. Tämä sopimus on tärkeä, koska vieraslajit

voivat syrjäyttää olemassa olevassa vesistössä alkuperäiset lajit ja johtaa luonnon epätasapainoon ja myös suuriin taloudellisiin menetyksiin. Näissä molemmissa valiokuntakuulemisissa tuli kaiken kaikkiaan ilmi kaksi aika suurtakin huolenaihetta: se, että nämä tänään täälläkin mainitut laitteistot eivät toimi, ja toisena sitten se, että tämäkin yleissopimus tuo taas tullessaan merenkululle lisää kustannuksia. Mietintövaliokunnassa, liikenne- ja viestintävaliokunnassa, me kuitenkin pidimme ensiarvoisen tärkeänä, että Suomi hyväksyy tämän yleissopimuksen, jotta Suomi voi olla mukana sitten jatkossa kehittämässä tätä sopimusta edelleen ja tietysti myös olla korjaamassa niitä epäkohtia, joita tämä sopimus pitää sisällään. Sen takia pitää olla pöydissä ja sopimuksissa tietystikin mukana. Minä itse koen tärkeimpänä sen, että me seuraamme tätä teknologian toimivuutta — vai pitäisiköhän sanoa, että toimimattomuutta — ja Suomen tulee aktiivisesti osallistua sitten muun muassa IMOn piirissä tehtävään työhön tämän varmistamiseksi.

Sitten mitä tulee näihin merenkulun kustannuksiin yleisesti, tämäkin esitys tuo suomalaiselle merenkululle ja vientiteollisuudelle kustannuksia, niin kuin ovat tehneet monet, monet esitykset ja sopimukset ja lait. Minä en todellakaan nyt tarkoita pelkästään tämän vaalikauden aikaa elikkä vajaan vuoden aikaa vaan yleisesti ottaen jo useampia vuosia, ja jossain vaiheessa tässä talossa (Puhemies koputtaa) tietysti pitäisi myös perehtyä ja pysähtyä miettimään aidosti sitä, kuinka paljon tämä kaikki tulee vaikuttamaan jatkossa (Puhemies koputtaa) alan kannattavuuteen ja työllisyyskehitykseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Alatalo.

15.54 **Mikko Alatalo kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Taimela toi hyvin esille sen huolen, mikä liittyy tähän kustannuskehitykseen, joka koskee meidän vientiteollisuuttamme silloin, kun tällaisia rajoitteita tehdään. Mehän olemme tätä mietintöä valiokunnassa todella hyvällä yhteistyöllä tehneet, mutta sitten toisaalta jos ajatellaan sitä, miten tärkeä Itämeren alue on ja miten haavoittuva se on, niin kyllä tämä painolastivesien ongelma täytyisi pystyä ratkaisemaan. Suomen merissähän elää useita vieraslajeja, joista tunnetuin lienee laiturien rakenteet sotkeva merirokko. Muun muassa Wärtsilä on yksi niistä yhtiöistä, jotka tekevät vieraslajeja poistavia laitteita. Pienempiin aluksiin sopii sellainen laitteisto, jossa ensin ravut ja kalat suodatetaan pois ja sitten vesi käsitellään ultraviolettivalolla, joka tappaa pieneliöt tai tekee ne vähintään lisääntymiskyvyttömiksi. Isoihin aluksiin on tarjolla järjestelmä, jossa vedet suodatuksen jälkeen klooratan, ja tämän sitten pitäisi nuo eliöt ja myös niitten lisääntyminen poistaa.

Eli tässä on isoista asioista kysymys. Mehän toki haluamme, että Suomessa luonto ja meri säilyy ainutlaatuisena siinä, mikä on meidän luontaista kasvustoa. Me emme halua, että tänne tulee liikaa vieraslajeja. Joka tapauksessa niitä tulee, mutta tällä painolastikäsittelyä koskevalla sopimuksella ja tällä lailla voidaan tämä estää ja torjua aika hyvin. Toivotaan, että nuo laitteistot myös tosiaan halpenevat. Me seuraamme niitten kehitystä, jotta tästä ei aiheudu liian suurta rasitusta meidän laivaliikenteellemme ja vientiteollisuudellemme.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 122/2015 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.